

V a l a m i s z é p . . .

Gyártó ország: Magyarország
Gyártási év: 1968
Gyártó cég:

1 tekercs
színes
szélesvásznú
elektronikus zene
magyar-francia-
német feliratok

rendező: G. Szabó Lőrinc

K é p s o r :

a bevezető képsorban vastraverzek, gyári csarnok részei
elektronikus zenére vágva

főcím

U t o n

hajnali sötétség, felgyorsított, elmódódott képekben: elsuhanó villany-
oszlopok, vezetékek - villamos - balatoni kép vitorlásokkal - szállító
targonca - gyorsvasut megérkezése
rohanó emberek a gyár felé
gyárépületek részletei - modern és régi

C s e n d

salakhegyek - ködös, sejtelmes képek - gyárépület
izzó vas - különös formájú elnyújtott hatalmas roncsok - a kohóba
kerülnek - vörös fények villózása - gyárcsarnok üvegteteje

É l ő a n y a g o k

megint sebes robogás: felvillanó fények, a gyári munka felgyorsított
mozgása, fogaskerék, tűz a kohóban, sebesen forgó gépek, izzó vas,
lemezhengetés - néha egy-egy munkás feszülten figyelő arca -
csillogó lemezek - a kohó izzó belseje

Ó k

tevékenykedő munkások, sejtelmesen homályos képek - adagolás a kohóba,
portáldaru hatalmas marka felszedi az anyagot - csapolás, ömlik az izzó
acél - lemezhengetés

F e l o l d á s

csepegő víz - acél drót kötegek - hatalmas láncszemek - lemezek tömege -
csapolásnál folyik az acél, háttérben kék ég - a hengereken az elsikló
lemezek csillogása
töröttüvegű műhelyablakba valaki egy félüveg tejet állít

1969. II. 27. Luttor

V A L A M I S Z É P

/ Variációk egy Vasúrról. /

- Irodalmi forgatókönyv -

Írta és rendezte: G. Szabó Lőrinc

Operatőr: Andor Tamás

Zeneszerző: Durkó Zsolt

Gyártásvezető: Jankovits Márta

Dramaturg: Gere Mara

Készül a MAFILM VIII. Studiójában 1967.

/1965 október-november/

/1967 szeptember./

Óriás-totál fejezi be a képsort. Párás, ködös kép. Kémények, hatalmas épületek az ég alján. Hajnal. A derengő ég a kép kilenc tizedét tölti be.

Most hirtelen egy szűk, közeli és végtelen egyszerű kép következik.

Ismét a piszkosszürke, monoton, sűrű függőlegesek. Egy óriási csarnok külső hullámlemez falának közeli részlete. Oldalt haladunk. A jobb felső sarokba egy ötvenszer ötven centiméteres fekete négyzet kerül. Csukott, koromlerakódásos üvegablak. Mögötte feketeség.

... Ismét csend ...

Egy pillanatra fehér betűkkel a bal alsó sarokban a következő feliratot látjuk:

1. Variáció: U T Q N

A gép távolodni és süllyedni kezd. Szaporodnak a függőlegesek. Még. Még. És egyre több. Az ablak már csak kis pont odafent. A hullámfal egyhangú óriás-méretei döbbeneteseek.

... Dobban a tompa monoton ...

Ekkor látjuk meg a kép alján az első embereket. Kis pontok a tizszeres emberméret-magas hullámfal tövében. Szintelen ruhák, szürkék, sötétkékek, feketék. De azért néha egy-egy élénk, színes kabát mégis ritmust törve végigfut közöttük.

Mennek. Sokan. Sűrű, tömött sorokban. A kép alján, legalul. Irányuk: keresztül a képen balról jobbra. Lábuk pontosan a kép alsó határán. Ők maguk kicsinyek és szürkék. Fölöttük végtelen magas és végtelen sűrű függőlegesek. És legfelül egészen kicsiny az egyetlen asszimetria: a kis ablak.

... Dobban, s mind közelebről. Valami, szinte felfoghatatlan effekt egyre drámaibb légkört teremt. Vagy csak a monotonia? ...

Ugyanaz a kép. Mennek. De most hó vakolja a vállakat. Ismét ugyanaz a kép. Nyár. De a korareggeli napfény most végighasít a fejük felett a függőlegeseken. Mennek. Balról jobbra. Mindig ugyanugy.

Szüntelen megy a szürkék, feketék hosszú sora.

... Most a zenében a monotonia megakad
és valami ideges vibrálás fut végig
a hangokon ...

Fehér-feketegyűrűs kapusorompó emelkedik fel. Köz-
zepén kis piros lámpa ég.

Ujból felmegy.

Fix kép a sorompó közeli lámpájáról. Mögötte a be-
mozdult haladók mozgó csik-foltokként látszanak csak.

... Majd ismét a monoton dobbanások...

Üres hajnali utca a gyárban.

Másik. Ez derékszögben megtörik.

Utak, utak, utcák. Egyre szűkebbek.

A függőlegesek ismét. Róluk indulunk hátra megint.

Ujra a vonulás balról jobbra. Kis emberek a nagy
függőleges fal tövében.

... Erőteljesebb és hosszabb az ide-
ges felcsapódás, mint először volt...

Nagy, égőszemű, feketés-zöld tömb csuszik felénk.
Óriáskigyó. Oldala nyilik. Embereket nyel el az alig-világos kora-
hajnalban. Távolodik a hajnali homályba vesző sineken. Vörös stop-
lámpája mind kisebb.

Elcsuszott ablakok a gyorsvasut oldalában. Mögötte
sziluett fejek, álló árnyékok. Szűk metszetben száguld át és át a
képen, többszörös ablaküveg tükröződésben.

Távol: a töltés tetején irreális villanás csupán
az utja a képen keresztül balról jobbra.

... Ujból visszatérnek a mély, tompa
hangok ...

Állandó a mozgás. Jönnek a nagy függőlegesek tövében.
Balról jobbra. Sokan.

Az uttest repedezett. Macskaköves. Lefolyó van benne.
Sin keresztezi.

Mintha helyben járnának. Hátulról látjuk a fejeket.

... És megint, még erősebben kibuggyan az ötmásodperces, lázadó, ideges feszültség a zenében. Magas dobok csattannak, peregnek. Hur szakad, sikit valami...

Gyárbelépőt előmutató, mozgó kezek. Gyorsuló ritmusban emelkednek fel. Uj, uj, uj.

Lassan, lebegve, furcsak uszó mozgással süllyed a piroslámpás sorompó.

Aztán villogva ráz egy bemozdult ablaktükröződés.

Egy bemozdult ember, mozdulatlaná merevedve a nagy fal tövében.

Óriás-kék világ. Fehéren kék. Szemhasító. Egy fehér vitorla végigcikkázik rajta.

Sirály villan. Furcsán-kék minden.

A fal előtt egy ember.

Élénksárga virág lobban fel.

Sirály.

Piros stoplámpa a sorompón.

Aztán újra hátra a függőlegesekről.

... Visszajön a tompa monotonia. A tompa hanghatások magasfeszültsége azonban szintén egyre nő. Nem harsány, egyáltalán nem az, de mégis érezzük: rögtön robban!...

Jönnek a nagy függőlegesek tövében balról jobbra.

Sokan.

Állandóan.

S ekkor, most először bomlik meg az állandó mozgás a folyamatos haladás balról jobbra. Mennek, most is mennek, de...

... de egy ember közöttük megáll. Semmi különös. Talán ő maga sem tudja miért. Csak egy szusszanásra. Egy a sok közül. Egy férfi. Ő áll, körülötte tovább az állandó, monoton haladás. Ré sem néznek.

... Valami. Egy hang. Egy szépen csen-
gő. Emberi. Kibukkan, mint víz alól az
uszó. Kering, kapaszkodik, vissza-visz-
sza-hanyatlík, de mégis mind feljebb.
Kórus. Fel, fel, fel....

A Férfi, az Egy A Sok Közül, áll a függőlegesek
előtt. Őt most közelről látjuk. Körülötte élethez valószínűségebe vész, homá-
lyos foltokként érződik a nem-szűnő áradat. A Férfi áll. Hall vala-
mit? Ő meghallott valamit? Körül, majd felfelé néz. Valamit keres?

... Egy éles, fel, le, majd ismét fel-
csapó füttyöt hallunk. Olyat, amit két
ujjal szájba dugva...

Hirtelen kihunynak a fények.
Sötét van.

2. Variáció: C S E N D . . .

... A csend is más a gyárban. Feszült-
séggel terhes. Távoli a monoton ro-
baj. Szinte nincs is. Hallunk valamit?

A felvevőgép állandó mozgásban van. Hol előre, hol
oldalt. Lassu mozgások. Folyamatosságuk lágy ritmusa dráma-, feszül-
ségmentes. A gép mindig mozog, - a kép témája soha.

• Ember sehol.

Óriási szabadtéri anyagraktárak harmonikus rendekbe
rakott vas és fémhalmi. Rengeteg forma, rengeteg változat. Vonalak
ritmusa. Most a rozsdabarna, s a szürke uralkodik.

... A csend akkor igazi, ha valami, né-
ha egy-egy bizonytalan, távoli zaj meg-
zavarja. Valahol egy gőzkürt szól?
Vagy elharapott-végű sziréna?....

Ezeknél a - tulajdonképpen azért mégiscsak halk,
váratlan hangoknál a gép, mint valamilyen érzékeny műszer mutatója,
szóval reagál, mintegy felrebben a lassu ritmusból. Egy-egy rövid

debb snitt, lendülő svenk ... A szinskála is változik ezeken a helyeken: élénkre dobban. Rezeket látunk, közlelról szines, ráfestett jeleket. Absztrakt vörös kakasok haladnak el a szemünk előtt: sárgaréz-tömbök anyagjelzései.

Aztán a zsonguló hanggal együtt megnyugszik a kép, s visszatérnek a barnák, szürkék, s most már a feketék. Fehér és fekete témák a szines filmen. Fehér szigetelésbe csavart fekete csövek vízszintes halmai.

Hó borítja a fekete formákat.

Aztán hatalmas fekete hegyek. Szinte geometriai formák. Százméteresre huzódó, többemeletmagas szénhegyek. Hallgató, égnek emelt orru, szürke szállítószalagok. Mozdulatlanok. Óskori szörnyek csontvázai. Jönnek a fekete hegyek, távolodnak. Fordulnak. Meg-megcsillanó éleik furcsa vonalakat rajzolnak a csendbe. Fekete a feketében.

...Riasztó egy óriási üres csarnokban leeső lemez csattanása. De észre sem vennénk, ha nem lenne csend. Most szívenüt. Sokáig visszhangzik a koponyán belül

Billen a feketeség. Fölötte narancssárga óriásdaru feszít ötvenméteres hidat. Narancssárga vastraverzek bonyolult hálójában robbantja néhány pillanatra a fekete némaságot.

... Mind jobban visszazsongul a morajló csendbe az előbbi riadás....

Egészen közlelról az egyetlen mozgás a CSEND tételben a fekete hegy élén egyetlen kis darab szén gurul lefelé. Egy. Aztán később újra egy. Homokóra.

... Ezt a kicsiny zörgést szinkron-hallani is. Piciny kis pergés, zizzenés...

Óriási totál. A képet vízszintesen kettévágja egy fekete hegy. Szinte mérnöki kompozíció. Egészen hátul asszimetrius formában négy gyárkémény. A kép közepén egy, egyetlen egy üres szövegcsígon a fekete hegy tövében. Árván. Csend. Magány.

... Itt is hallani a homokóra pergését.
Csak ezt hallani....

Most lassan hunynak ki a fények.
Sötét.

3. Variáció: É L Ő A N Y A G O K . . .

Négyszeres emberméret magas, óriás vaskerék. Derék-
vastag küllök. Áll. Mozdulatlan.

... Mintha a gyár szive: egy szobanagy
acélsziv verne fémes, kongó visszhangot.
Gyors lüktetése szüntelen remegésben
tartja a levegőt, dobhártyát. Nem túl
hangos, mégis erősen felcsattan a fi-
gyelem...

Közeledünk hozzá. Már csak negyedeve tölti be a
képet.

... Az acél-sziv kongó verése alól mély
dübörgéssel, morajlással készül elő-
törni a zene ...

A hatalmas küllök, a kerék lassan megmozdul,
Egy másik, valamivel kisebb kerék közeledik. Már
forog.

A harmadik száguld.

És ezután indul be igazán ez a tétel. Robbanó, drá-
mai. Erővel, lendülettel teli. Lenyügöző és hatalmas. A gépek.

Nagy formák. Lendülő vaskarok.

Vas könyökök, gépcsuklók, acélkapcsok fordulnak,
Lendülnek, visznek, emelnek.

Lecsap a Nagykalapács a tisztonnás izzó tömbre.

Gépek, dugattyuk, karok, hengerek.

Cikázva villanó vörös vonalak.

Fekete, sötétszürke, vörös. Csak ez dominál.

Lecsap a Nagykalapács.

Ember sehol. Most csak az anyagok. Nem azt nézzük,
hogy leszül és hogyan. A lendület s az erő, a hatalmas súlyok és
energiák a fontosak. Gigászok harca. Az anyag harca az anyaggal.

Gőzkürt sivit.

Lecsap a Nagykalapács.

Vagy a felvevőgép mozog, forog, svenkel, közelit
mag: lendülettel, vagy maga a téma önmagán belül végzi ezt el. De
mozgás, mindig a mozgás a gyorsan változó képek sorában a fő erő.

... A száguldó, váratlan hangokból álló
konkrétzenei kompozíció nem szinkron-
zörejekre épül. Valóságos szinkronitása
nincs.

Az emberi hang, a széles kórus ebben a
tételben már jelentkezik, ha még na-
gyobb, önálló szerepet itt nem is kap.
De egy-egy felfelé csusszanó kórus-ki-
áltás már-már áthatol a konkrétzenei
alapon. Mintha az anyag sikoltana, mi-
kor....

... lecsap a Nagykalapács.

És így, egyre gyorsabban, egyre feljebb!

Nő a ritmus, rövidülnek a képek.

Már csak kis részletek, villanások ...

... S ekkor valami érthetetlen megtor-
panás! Váratlan csend ijeszt. Ismétlődő
hangok bukkannak aztán elő: távolról
hallani véljük, mintha egy gép, - nem!
egy egész gyár üresjáratban futna...

Közelről egy hosszuranyujtott orru olajozó. Egy kéz-
fejet is látunk: fogja, viszi. Piszkos-kék nadrágszárak ollózó vil-
lanásai sietnek mögötte. Hosszan látjuk ezt, kísérfük.

Megy, siet, lebeg, mintha repülne, ivelve száll a
sötétkék levegőben.

Aztán most fölénk hajol, a csőre ránk fordul, lejtős-
re emelkedik.

Olajcsepp jelenik meg a végén.

Cseppen mifelénk, de

... de mintha a levegő szilárd anyag lenne: féluton megáll a csepp, szétterül, folttá folyik.

... Valami szép zendül a cseppenéskor..

Most felülről látjuk az olajfoltot egy csapágyon.
Sok színben játszik.

Még egy csepp esik.

... Uj zendülés...

... Aztán, mintha bugócsiga indulna...

... megindul, majd egyre gyorsabban forog egy kerék.
S máris berobban teljes lendülettel a korábbi iram.
Fordul a... lendül a ... harap, vág, hasít
Itt gőz tör elő, ott fekete vaskémény dohog lüktetve
fekete füstöt.

Lecsap a Nagykalapács.

... A kórus feljajdul.

Aztán újra fel.

S megint. Mindig magasabban

Már minden sötét. Csak a tömb látszik még izzani a
Nagykalapács alatt.

S aztán most még inkább minden fekete: csak ez a
vörös folt a kép közepén

... És most tisztán hallani a Nagyka-
lapács hangját. Az igazit. Semmi mást.
Csak azt.

Dörren, mint pont a mondat végén

De mostanra már minden fekete.

4. Variáció: Ó K . . .

... Valami zizeg, surrog. Élesen. Re-
zeg a levegő ...

Egy repedezettbőrű, eres munkáskéz. Fog, szorít egy
vastag csövet. A cső rázkódik. Fogni kell: ugy igazán!

... A surrogás mind feljebb kapaszkodik...

Fordulunk, de még mindig a kéz. Körbejárjuk: most
szemből. Aztán lassan hátra: már látszik a másik kéz is.

... A hang most egészen felszalad és
egy pendülésben fejez be....

A csövet körfűrész vágta: már két darab. A esonkot
az öreg kéz eldobja.

A csővég egy halomra esik. Gurul lefelé a többi da-
rabra.

Gurul, majd újra gurul és megint: de furesán, szokat-
lanul. Valahogy lebegve, szökdécselve. Játékosan, mint aszfaltra kré-
mazott ugróiskolában a kisgyerek.

... Vibrafon-szerű ugráló hangok len-
ditik a zenét, mely valamilyen lassan
meginduló körforgásba kezd.

Mackótánc dobbant súlyos, tohonya lép-
teket, - de közben gyors, könnyed csi-
lingelések lökik előre, gyorsuló rit-
musra....

... Föl ...fölzendül a kórus egy-egy
lépcsőfokot emelve a ritmuson....

... Tánc ez a tétel a zenében: gyorsu-
ló balettzene. Játékos, táncos zene,
de alapanyaga most is a sziszegés,
dörrenés, kattogás, recsegés....

Karok és lábak, derekak és vállak, - fejek, arcok,
szemek, emberek!

Most már csak ők: az emberek.

Az Ember.

Fog,

emel,

visz,

taszit,

lesujt,

bekapcsol.

Integet: vigyázz! Légy óvatos!

Meghuz, fordít, ide-oda jár...

Szük, gyors képek. Nem az a fontos: mit csinál.

Az ember figyeli a felvevőgép, izmaik táncát a bőr alatt, a tevé-
ségét, az ember mozdulatait munka közben.

A képek sűrűn váltják egymást s a

.... gyorsuló zene ritmusában

... mind nagyobb bennük a lendület.

Már-már külön nem is: csak összességükben foghatók
a képek, az egymáshoz illeszkedő, vagy éppen ellentétes mozgá-
sok tonalritmusát érezzük csupán.

... S ekkor a zene alól előkanyarodik
és mind kivehetőbb lesz egy új hang:
élesen, magasan csengő, zengő ütőhang-
ok. Egyre szebben szárnyal, már csak
ezt halljuk. Az alapvető, az ősi szer-
szám hangját....

... És valóban: üllő és kalapács.

Izzó vaspálcát formáz egy kovács. Már majdnem kész...
forgatja, még vékonyítja....

Játszik vele. Élvezi a tudás örömét, a képeket,
uralkodik az anyag fölött.

Megnézi: jó-e. A végére most még egy hajlítást!....

... Utolsót esendül az üllő. Váratla-
nul hosszan, visszhangosan szól

Kész!

A levegőben tartja, nézi az izzó, vékony-pirosat...

Az első szerszám első alkotása.

Az Ember alkotása.

A kép kimerevedik, mozdulatlan, mint egy fotó: izzó
... a sötét háttér előtt.

Aztán csak sötétvörös.

Mégkésőbb: szürke.

... Mintha egy óriás sóhajtaná, egy
barlang. Mély, hosszú lehelet. Sulyos,
forró, elfáradó hang....

Egy fáradt férfiarc. Mozdulatlanul.

... Csend van. Teljes némaság....

Ujra egy pihenő ember.

Aztán újra egy.

Most már távolabb: egy bordó-fekete hullámlemez fal
előtt, rozsdás függőlegesek előtt bágyadtan áll, a távolba, sehova
nem néz. Így pihen a nagyon-fáradt egy perc alatt egy órát, egy na-
... .

... A csendbe most szinte észrevétle-
nül visszatér valami: olyan, mint egy
zakatoló szív lassan megnyugvó dobogása.

Öreg munkás ül a napon, egy rozsdás vastömbön a Mar-
tinek előtt. Hallgat. Pihen. Térdére támaszkodik. A föld felé néz.
Közvetlenül ujjai ernyedten lehajlanak. Csak mutatóujja emelkedik
... a többi közül, kicsit feljebb, majdnem vízszintesre mutatva: ha
fáradt, ha pihen, ha elengedi magát, maguktól így húzódnak össze
... mutatóujjának mozgató izmai. Ahogy mindenkinek. Mint Ádám-nak a
... -ban, mint nekem, mint neked: Olvasó

Közelebbről az öreg keze.

Végül egészen közelről. Csak a repedezettbőrű kéz.
Tárogerek dudorodnak végig rajta.

Csak egy ér

... A dobogás lassan elhalkul

5. Variáció: V A L A M I S Z É P . . .

Még sötét a kép, amikor

... egy, már ismerős hangot hallunk:
egy szépen csengő, emberi hangot.
Magas. Kibukkan, mint víz alól az uszó.
Kering, kapaszkodik, vissza-visszaha-
nyatlik, de mégis mind feljebb. Fel,
fel, fel

... Szinte észre sem vesszük, mikor ve-
szí át az egyszólamu dallamot a kórus.
De már az hordozza, az viszi tovább.
Szélesen, lágyan

Homályból, bizonytalan formákból, szokatlan színes
tónusokból bontakozik ki a tétel első képsora, mint mikor egy-egy
képzőművészt magunk elé idézünk. Varázslatos világot látunk. A Vasak
Isztavárosát. Minden reális, minden valóság, vagy ahhoz kötődik,
még ...

... csak látó szemmel kell nézni.

Szurkos, fekete csap. Kátrány csöpög a végén.
Füst. De ha úgy nézed, ... ha látod a mögötte pöffenő fehér gőz-
fátyolatot, s észreveszed a rajtuk átszűrte napfény lágy csillogását
a csajos csap élein, akkor

... vagy pedig :

ezeket az üres vashordókat nem lehe-
tett volna tudatosan sem szebb szín- és forma-kompozícióban rakni.
Kék kék, pirosak, sárgák a kép baloldalán; jobboldalt a hordók
sötét tömege és monoton barnája egyensúlyoz....

... óriás, zöld üvegfal előtt rozsdás vastraverzek...

... ez itt Holdbéli táj? Alpok csucsai? Nem. Ócska
a városágon valószerűtlen formákba rendeződött rakománya....

... A szépen szálló kórus alól, mellől,
mögül még ki-kicsikordul a gyár nyers,
durva robajaiból komponált zenei rész,

- de végül is a kórus hordozta zenei gondolat mind jobban előtérbe kerül s a tétel végére már egyedül uralkodik...

A felvevőgép keres, talál, kiemel uj és uj részeket.

A formák és apróságok egymás után:

... egy anyacsavar,

s a gázgyár három mamut kazánja....

- ha jól megnézed, szép lehet.

... A széntéri óriásdaru lámpájának domboru üvegében megláthatod a körte izzószálának háromrét hajlott fénytöréseit s megette az ötvenméteres távolba nyuló daruhid életlen foltokká szeltesett harsogó narancssárgáit a fekete szén felett....

Puhán rajzolódik egyik kép a másikba, szinte átoltatnak. A formák és színek zenéje ez.

... Ezüst labirintus, millió csillogás: alumínium ragrad kötegek....

... Lángoló tavirózsa? Nem. Maroknyi gépszir...

... Degas festette? Aranyló fonottkalács? Sárgaréz szelhalom a Fémmű raktárában....

... De ez Renoir biztosan! Alumínium lemezek sarka elszakodik felénk. Rozsdás lánc feketéje életlenedik a távolba. S mi a háttérben vibrál? Ócska fal, csövek, villanyoszlop....

... Már csak a kórust halljuk, amikor...

... elkapott és levegőben átfordított izzó huzalok messzerosan egymásrakopirozott képe vörös kigyók kanyargó labirintust rajzolja... Fel-felvillan - szinte tudat alatt érzékeljük - állólák sorában a hunyorgó vörös ablakok ... Aztán, mintha a Föld színeiben: dobálja magát, bugyborékol, fortyog, izzó-vörös gőzöket pöfölt: az anyag születik

... A kórusban most egy dobbanásnyi szünet.

Ezalatt egyetlen szép csendülést hallunk. A zengő, diadalmas kórushang most vált: megmarad a kórus, de valahogy szférikus, moseszertív, varázssá válik....

... Egy szál, egyetlen egy esztergapad-forgács emelkedik elénk. A rugóformára csavarodott acélkék anyag tüélesen látszik az előtérben. Mögötte, hátul is ő van, nagy halom. De ott hátul már bizonytalan a kép, a forma. Aranyló, vörös és azur korongokat bont az optika a szinkép minden változatában. Közelebb megyünk. Az előtérből kimarad az éles képs most mintha az anyag belsejébe furakodnánk: mintha molekulák vennének körül mindket, atomok. Ezer színben és formában ragyog, szüntelen változó színű korong-fürtök rezegnek elénk: alakulnak, egymásba olvadnak, - kaleidoszkop a rácsodálkozó ember szeme előtt. Ujszerű, csodálatos, világ....

Van itt valami, valami, ami szép!
Csak látni kell! Észrevenni!

.... A kórus a csucspontra ér, befejez.
... Csend....

X

A Férfi az első tételből még mindig a függőlegesek előtt. Áll. Körülötte, előtte, mögötte az állandó mozgás, a suhanó árnyak. Mennek.

A Férfi csak az imént nézett körül, s felfelé. Meddig állt itt? Csak egy pillanat. Valami átsuhant rajta. Valamit észrevett.

... És megint halljuk, végtelen lágyan és finoman azt a dallamot, mely kibukkan, mint víz alól az uszó és kapaszkodik, mind feljebb. Fel, fel, fel.....

Vagy mégsem ezért állt Meg?

A Férfi most leveszi fentről a tekintetét. A függőlegesekhez lép. Közvetlen mellé. Kisérjük-

A függőlegesek előtt a Férfi mellmagasságában kis, öreg szatyor himbálódzik egy fentről lefeszülő madzagon.